

VIGYÁZÓ SZEMETEK PÁRIZSRA VESSÉTEK!

SZKA_210_32

A modul szerzője:
Kulcsárné Federmayer Katalin

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
Előzetes feladat					
A	Néhány önként vállalkozó tanuló információkat gyűjt a szüleitől külföldön élő ismerősök, barátok, rokonok, illetve az ő leszármazottaik sorsáról. Különösen azt rögzítik, hogy miként változott meg az országot elhagyó emberek mindennapi élete új, választott hazájukban.	Az asszimilációs lehetőségekkel kapcsolatos információk gyűjtése Szóbeli kommunikáció	Egyéni interjúk készítése		
I/a A francia–arab konfliktus felvázolása					
A	A tanár megkérdezi a tanulókat, hogy mit tudnak a francia-arab konfliktusról. Ezt követően a P1 melléklet alapján támpontokat ad nekik az ellentét megértéséhez. Ennek során tisztázzák a következő fogalmakat is: emigráns, muzulmán, olajválság, asszimiláció. Végül a térkép segítségével azonosítják a történetben érintett volt francia gyarmatokat. 10 perc	A modul kontextusának felvázolása és néhány fogalom értelmezése Összefüggéslátás Tájékozódás térben és időben Térképhasználat	Frontális munka – irányított beszélgetés	Történelmi és földrajzi falitérkép	P1 (Háttér-információk)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Új élet egy új hazában					
A	Az erre előzetesen vállalkozó tanulók elmondják, hogy milyen tapasztalatokról értesültek a szülőkkel folytatott beszélgetések keretében, majd az osztály arról beszélget, hogy vajon milyen lehetőségei vannak az asszimilációra a külföldről betelepülteknek. Mi mindentől függ, hogy integrálódni tudnak-e új hazájuk társadalmába? 15 perc	Az emigráns és a befogadó ország viszonyának elemzése Empátia Kritikai gondolkodás Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – szóforgó és beszélgetés	A tanulók által készített jegyzetek	P2 (Kérdések)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Párizsi események (2005)					
A	A tanulók 4-5 fős csoportokat alakítanak. Minden csoport megkapja a D1 mellékletet, aminek részeit a tagok szétszétadják egymás között. A szövegek egyéni elolvasása után mindenki leír a lapjára egy olyan kérdést, amivel folytatná a most olvasott interjúrészletet. Ezt követően mindenki elmondja a társainak, hogy miről olvasott, és mit gondol arról. A kölcsönös tájékoztatás után új csoportok szerveződnek azok, akik ugyanazt a cikkrészletet kapták. Az azonos témával foglalkozók felolvassák egymásnak az általuk megfogalmazott kérdéseket. A közösen tovább alakított interjúkérdéseket felírják egy-egy poszterre, amikkel majd a második órán fognak dolgozni. (Itt az első 45 perc vége.) 20 perc	A vizsgált események egy-egy részletének jobb megismerése Szövegértés Szövegalkotás Szóbeli kommunikáció Együttműködés	Csoportmunka – szakértői mozaik	D1 (Interjú- részletek)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Az események krónikája					
A	A tanár írásvetítőn kivetíti a párizsi események tényszerű krónikáját, amit közösen végig olvasnak a tanulók. Ezután megnézik az eseményekről készített hírügynökségi képekből összeállított válogatást. Mindenki megfogalmaz egy gondolatot, ami történetek kapcsán az eszébe jutott. 15 perc	Új ismeretek és benyomások szerzése Befogadás Reflexió	Frontális munka – vetítés és szóforgó		P3 (Krónika) P4 (Kivetíthető képek) Laptop Projektor
II/c Az események értelmezése					
A	Az előzőleg megírt interjúkérdéseket tartalmazó poszterek felkerülnek a falra. Az osztály két részre oszlik. Az egyik tagjai lesznek a riporterek, a másik tagjai pedig a válaszolók. A tanár ismerteti a szabályokat. (P5) A riporterek tetszés szerinti sorrendben tesznek fel kérdéseket. Választhatnak a listán szereplők közül, de újat is fogalmazhatnak. A másik csoport tagjai pedig a megszólítottak szerepét magukra véve válaszolnak – a megismert tények alapján. 15 perc	A megszerzett ismeretek szimulált helyzetekben való alkalmazása Empátia Szóbeli kommunikáció Érvelés Véleményalkotás	Egész csoportos gyakorlat – interjúkészítés tanári moderálással	A korábban készült poszterek a kérdésekkel Ragasztógyurma	P5 (Szabályok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Megoldási lehetőségek					
A	Mindkét nagy csoport 3-3 kisebbre oszlik, és megkapja a D3 melléklet javaslatkártyáit, amelyek gondolatai a Le Parisien című újság 2006. november 3-i számában jelentek meg. Értékelik az ötleteket, és sorba állítják azokat aszerint, hogy mennyire látszanak célra vezetőnek a jövőbeni hasonló zavargások elkerülése szempontjából. A tanár egyenként felolvassa a gondolatokat, és a saját lapján összesíti, hogy melyik csoport listáján hanyadik helyen szerepel az adott javaslat. Egy jól számoló diák gyorsan összegzi az adatokat, és ismerteti a többiekkel, hogy az osztály melyik három javaslatban látta a legtöbb lehetőséget. 10 perc	A konstruktív problémakezelés lehetőségeinek átgondolása Szövegértés Véleményalkotás Rangsorolás Együttműködés	Csoportmunka – kerekasztal és közös döntéshozatal Frontális munka – csoportos szóforgó és adatösszesítés	D2 (Javaslatok)	
III/b Tanulságok					
A	A foglalkozás végén az osztály arról beszélget, hogy vajon van-e a francia történetnek valamilyen tanulsága Magyarország számára. Ha a diákok maguk nem fogalmazzák meg, a tanár felveti a hazai szegényeknek sokszor a diszkrimináció miatt is kilátástalan helyzetének problémáját. 5 perc	Hazai analógiák keresése és a francia események továbbgondolása Kritikai gondolkodás Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – irányított beszélgetés		P6 (Háttér-olvasmány)

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Háttér-információk

A francia-arab konfliktus eredete

(A bevezető tanári magyarázat háttéranyaga)

Az algériai háború

A szálak az ötvenes évek végéhez nyúlnak vissza, mikor az utolsó Magreb (kelet-afrikai) gyarmat, Algéria is kirobbantotta szabadságharcát. Ez a háború jobban fájt a franciáknak mint bármely más gyarmatuk elvesztése. Hosszú, kegyetlen harcok után 1964-ben kénytelenek beismerni a vereségüket. A békét követő napokban, hónapokban óriási tömegben költöznek haza a kint élő franciák, akiknek munkát, lakást kellett biztosítani. A hazatelepedés nem ment minden nehézség nélkül, hiszen sok esetben olyan családok jöttek „haza”, akiket már generációk óta semmilyen tényleges kapcsolat nem fűzött az anyaországhoz, hiszen kint születtek, éltek.

Az olajválság hatása

Az újabb bonyodalmat a két ország, illetve térség kapcsolatában az olajválság okozta, mikor is a franciák – elkerülendő a költséges technológiai fejlesztést – felhívással fordultak a volt arab gyarmatok lakóihoz, hogy jöjjenek dolgozni Franciaországba. Reményeik szerint a beáramló olcsó munkaerő kihúzza az országot a válságból. Az arabok jöttek is nagy számban, a nagy gyárak pedig mohón beszipantották a munkáskezeket. A férfiak után jöttek a nők és a gyerekek. A baj akkor kezdődött mikor kiderült, a válságot nem lehet ezzel a megoldással elkerülni, muszáj korszerűsíteni, ami új, termelékenyebb gépsorok beállítását jelentette. Ennek következtében

kevesebb ám kvalifikáltabb munkaerőre volt szükség, tehát a francia alkalmazottak lassacskán kiszorították az arabokat. Így szorultak előbb a munka világának, majd a társadalom peremére.

Az arabok kiszorulnak a gettókba

A másik, előre nem látott problémát az okozta, hogy az arab asszonyok nem mentek el dolgozni, tehát a „külvilággal”, vagyis Franciaországgal gyakorlatilag nem érintkeztek. Nem tanulták meg a nyelvet, nem vitték a gyerekeket orvoshoz stb. soha nem hagyták el a kerületüket, ahol már nem arabok árultak a boltokban. A családok belső életét alapvetően a nők határozzák meg, bármennyire is a férfi keresete az egyetlen megélhetési forrása a családnak. Ennek oka a tradíciókban keresendő. Ez mindig is így volt a muzulmán családokban. A nők konzervatívak, vallásosak – tehát a család is az.

A második, harmadik generáció

A két világ – kultúra közti töréspróba a gyerekek életében keletkezett. Ők francia iskolába járnak, megtanulják a nyelvet, franciák a haverok, Corneille-t, Racine-t tanulják az iskolában, viszont hazajöve a 10 emeletes házgyári házak lépcsőházban szűrják le a Ramadamhoz nélkülözhetetlen birkát. Ebben a sajátos kulturális kettősségben, egyre nagyobb szegénységben, az arab gettókban bent rekedve növekedett az ifjúság, született meg a második, sőt, a harmadik generáció anélkül, hogy valamerre is elbillent volna a kulturális, érzelmi identitástudatuk. Gyakorlatilag sem ők, sem az állam nem tudja megfogalmazni, kik is ők. Francia állampolgárok, tehát az alkotmány értelmében semmilyen mutató alapján nem különböztethetőek meg az „igazi” franciáktól, ugyanakkor mégis

csak mások. Mások, mert arabok, tehát a bőrszínük, arcberendezésük stb. más, illetve mások mert arabul beszélnek, muzulmánok...és még folytathatnánk. Különösen kényes tehát a helyzetben, hogy egy szociális probléma (szegregáció, elszegényedés) egybeesik egy kulturális, etnikai mássággal.

A helyzet megoldhatatlannak tűnik

A gettókba szorult, javarészt munkanélküli bevándorlók számára gyakorlatilag lehetetlen a kitörés a társadalmi felemelkedés, amit a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség országa természetesen nem ismerhet el, nézhet tétlenül. A reménytelenek tétlensége, ellustulása az egyik oldalon, míg a rossz lelkiismeret kényszermegoldásai a másik oldalon. Közben az indulatok, az előítéletek izmosodnak. Ez a helyzet rémisztő táptalaja a szélsőségesen jobboldali demagógia számára. Bizonyíték: a legutóbbi elnökválasztáskor a franciák megdöbbenve vették észre az utolsó pillanatban, hogy majdnem egy szélsőjobboldali jelöltet szavaztak meg.

A szövevényes arab–francia ellentét brutálisan leegyszerűsített ellentétpárok formájában szokott megfogalmazódni: muzulmán–nem-muzulmán; szegény–gazdag; iskolázott–iskolázatlan.

P2 Kérdések az asszimilációról folytatott beszélgetéshez

- Mi könnyítheti, illetve mi nehezítheti az asszimilációt egy idegen országban?
- Mit tehet az egyén az asszimiláció sikeréért?
- Hogyan segítheti az egyént ebben a társadalmi környezet?
- Hogyan lehet megőrizni a nemzeti identitás-tudatot külföldön?

P3 A párizsi események rövid krónikája (2005)

A krónika írásvetítő fóliára nyomtatható, és így ki lehet vetíteni a diákoknak.

Október 27.

- Az Észak-Keleten lévő Seine-Saint-Denis külvárosban fiatalok egy csoportja néhány autót felgyújt. A tettesek 13–18 éves gyerekek.
- A következő napokban a gyújtogatás egyre nagyobb méreteket ölt és más külvárosokra is áttérjed. Az elkövetők továbbra is gyerekek, fiatalok akik Molotov-koktéllal gyújtogatnak autókat, boltokat, iskolákat, kommunális létesítményeket.

November 2.

- Jacques Chirac köztársasági elnök először szólal fel a parlamentben, ahol nyugalomra, összefogásra buzdítja a franciákat. A kormány ez idáig gyakorlatilag semmit nem tett a zavargások elfojtása érdekében.
- A kemény fellépést Sarkozy belügyminiszter szorgalmazza (Sarkozy, aki pár héttel azelőtt, egy külvárosi konfliktusra reagálva csőcseléknek nevezte a randalírozó fiatalokat, akik ellen be kell vetni a vízágyút, hogy kitakarítsák az országot, Sarkozy, aki mindig is a bevándorlók elleni határozott fellépés szorgalmazásáról híresült el). A kormányfő (Villepin) nem nyilatkozik, illetve csak nyugalomra inti a lakosságot.
- A lakosság öntevékeny szervezkedésbe kezd, hogy az autókat, szemetes kukákat, a parkokat megvédje.
- Tüntetések Párizsban a rend helyreállításáért.

November 5.

- Felröppen a hír, hogy a zavargások mögött szervezett muzulmán erők lehetnek. Ezt többen cáfolják.

November 9.

- Még mindig nem csitulnak a lázongások. Egyre több autó, épület esik a tűz martalékául. 3 halálos kimenetelű összetűzés robban ki a gyújtogató fiatalok és a lakosok között.
- Sárközy kihirdeti a rendkívüli állapotot. A prefektúrák belátásuk szerint dönthetnek arról, hogy bevezetik-e a kijárási tilalmat. Több kerület él a lehetőséggel. Felszólítja az illetékes intézményeket, hogy a randalírozásért már előbb is elítélt bevándorlókat utasítsák ki az országból. Ez az intézkedés 120 fiatalt érint.
- Közben vidékre is áterjed a felkelés
- Németországban, Belgiumban néhány autót felgyújtanak, ám az események nem harapódnak el.

November 17.

- A város lassan elcsendesedik.
- Végső mérleg: 8400 felgyújtott kocsi, 2 652 fiatal előzetes letartóztatásban

P4 Kivetíthető képek (külön mappában)

A párizsi eseményekről

P5 Az interjú szabályai

- EGY RIPORTER EGYSZERRE CSAK EGY KÉRDÉST TEHET FEL,
- A VÁLASZADÓ A MÁSIK CSOPORTBÓL KERÜL KI,
- AZ SZÓLALHAT MEG, AKI JELENTKEZIK,
- A MEGSZÓLALÓKAT NEM SZABAD MINŐSÍTENI,
- HA A VÁLASZADÓK CSOPORTJÁBÓL SENKI SEM TUD VÁLASZOLNI, A RIPORTEREK EGYIKE IS MEGADHATJA A FELELETET,
- VÉGSŐ ESETBEN A KÉRDÉS FELTEVŐJE AD VÁLASZT.

P6 Háttérolvasmány

Ligeti György A kritikátlan zsörtölődés lángjai – a franciaországi zavargások margójára (részletek)

Mi történik Párizsban?

Nem tudjuk. Semmiben nem lehetünk biztosak. Minden végtelenül bonyolult, bármely társadalmi jelenségnek ezer és ezer oka van, hasonló jelenségek mögött homlokegyenest más indítékokat találhatunk. Azután a különböző jelenségeket és a mögöttük álló motívumokat csoportosíthatjuk, őket ilyen vagy olyan rendezőelvek alapján csokorba szedhetjük. Erre tesz kísérletet például a szociológia, mely más világ-megismerési módszerek közül azzal tűnik ki, hogy megismerésének tárgyát megkísérli objektív módon, a vizsgálódó ember előítéleteitől lehetőleg mentesen, jól körülírható fogalmi rendszerrel vizsgálni.

Ha a szociológus vagy társadalomkutató szemével tekintünk a párizsi és még néhány nyugat-európai városban lezajló eseményekre – például autók felgyújtására –, akkor mindenképp azt kell tudatosítanunk magunkban, hogy honnan szerezzük információinkat.

Jelen esetben tudásunk legnagyobb része a médiából (nyomtatott sajtó, internet, rádió és televízió) származik, tehát ilyen módon tekintettel kell lennünk arra, hogy egy tőlünk ezeröttszáz kilométerre, heteken át zajló eseménysorozatnak – mely szűken számítva is több tízezer ember érintettségét jelenti (közvetve pedig tízmilliókét) – elsősorban a látványos, a hírértékkel rendelkező mozzanatai jutnak el hozzánk.

Mégis, mi történik odakint? A nyugat-európai országok a korábbi évszázadok során számtalan gyarmatterülettel rendelkeztek, ahol – európai mércével mérve – sokkal rosszabb körülmények között, fejletlenebb társadalmi, gazdasági és technikai szinten éltek – és élnek ma is – emberek. A gyarmatbirodalmak a második világháború idején és az azt követő évtizedekben gyakorlatilag teljes egészében megszűntek, a szoros kapcsolat a hajdani gyarmati területek és az „anyaországok” között azonban megmaradt. Az ott élő emberek egy jobb élet és az esélyek egyenlősége reményében Nyugat-Európa különböző országaiba – elsősorban Franciaországba, Hollandiába és Nagy-Britanniába – költözött. Emellett nagyszámú török és a volt Jugoszlávia területéről származó bevándorló jutott munkához Németországban.

Ennek eredményeként napjainkban több millió észak-afrikai él Franciaországban, és több millió török származású ember Németországban. Több százézes szurinámi közösség él a holland nagyvárosokban és azok környékén. E milliós népesség jelentős része olyan fiatalember, akinek a szülei vagy inkább a nagyszülei hajdan a társadalom számára nélkülözhetetlen, de igen alacsony presztízsű munkákat vállalták el. Számukra az áruház-takarítás, a taxi-sofórködés is nagyságrendekkel jobb életlehetőségeket biztosított, mint a hazai viszonyok tették volna. A gyerekeik, unokáik már francia, holland és német állampolgárrá váltak, azonban esélyeik a tár-

sadalmi ranglétrán való feljebbjutásra megközelítőleg sem voltak azonosak a többségi társadalomhoz tartozókéval.

Azokon a lakóhelyeken, ahol ezek az emberek élnek, korántsem található azonos színvonalú oktatás, szolgáltatás és kulturális lehetőség, mint francia, német és holland származású középosztálybeli társaik lakókörnyezetében. (Pontosabban, ahol élni kényszerülnek, mert a lakásvásárlás és a lakóhelyválasztás mögött is a legkülönbözőbb társadalmi jelenségek, okok húzódnak meg.) A bevándorlók vagy azok többedik generációs leszármazottai rendszerint kedvezőtlenebb életlehetőségeket nyújtó, külvárosi lakótelepekre kényszerülnek. Integrációjukat (tehát saját kultúrájuk megőrzése melletti társadalmi beilleszkedésüket) nagyban gátolja az, hogy a legtöbben közülük a többségi társadalomtól elkülönülten élnek e helyeken, ahol nincsen arra mód, hogy a francia és az észak-afrikai, illetve a török és a német gyerekek együtt tanulhassanak, empaticussá válva ezáltal egymás iránt.

A tanulás helye, szerepe is megváltozott az elmúlt években: a nagyarányú munkanélküliség, az esélyek egyenlőtlensége mind többek számára azt sugallja, hogy még a tanulás sem lehet kiút jelenlegi helyzetükből. Ilyen módon sok fiatal tengeti hétköznapijait az élhetetlen lakótelepeken, perspektíva, jövőkép és persze iskolai végzettség nélkül.

Mi történik tehát Párizsban? Kirekesztett, színes bőrű emberek perspektívátlan gyerekei közül néhányan, ráérezve a „siker” és a „reflektorfény” ízére, gyűjtogatni kezd, s ezzel hívja fel a problémákra vagy csak magára a figyelmet. Itt mutatok rá a szociológus és – a házukban a negyediket lakó – Sklepcsák néni megközelítésének különbségére: míg ez utóbbi randalírozó fiatalok (azok egyébként) tömegét látja, azt kívánja, hogy azok bármi módon, de megfékezve

legyenek (e megfékezés is szükséges egyébiránt), s tettük lehetőleg megtorolva, addig a társadalomkutató a jelenségek okain, az azok közötti összefüggéseken gondolkodik, s megkísérli megérteni a gyűjtogatássorozatot magát, aktívan részt vállal a probléma gyökereinek (kevésbé a felszínének) kezelésében.

(...)

Nem tudni pontosan, mekkora a száma a Nyugat-Európában élő bevándorlóknak, s azok – már állampolgárságot szerzett – második és harmadik generációs leszármazottainak, s nyilvánvalóan társadalmi helyzetük is rendkívül sokféle. Ahány autófelgyűjtás, ahány eldobott kő, annyi élettörténet, annyi indíték. Természetesen az autógyűjtogatások mögött található olyan szociológiai, történelmi, szociálpszichológiai háttér-ok, mely az egyedi eseményeket az okok tekintetében egy (vagy néhány) csoportba tereli. Azonban a dolog semmiképpen sem intézhető el azzal, hogy a színes bőrű csőcselék, pardon, a „fiatalok” minden ok nélkül, leginkább unalomból őrrjöngenek az utcán.

Az autógyűjtogatást, a kődobálást természetesen meg kell fékezni, ám e tüneti kezelést követően tárgyalni kell, kommunikálni, s nem utolsó sorban vitát indítani, majd cselekedni azon háttér-okok felszámolásáért, melyek az eseményekhez vezettek. Csak gondolatébresztőként néhány: a jóléti állam visszahúzódása, az elégtelen szociális és munkaerő-piaci integrációs programok, a markáns előítéletek, az oktatás elégtelenségéből fakadó ismeret- és készséghiány a kisebbségi csoportok körében, a külvárosi lakótelepen tengődők munkanélkülisége és kilátástalansága gerjesztette jövőkép hiánya.

A franciaországi és más nyugati országokban zajló események nem csak önmaguk miatt elborzasztóak, hanem azért is, mert általuk megnyílni látszik a felszín, mely alatt úgy tűnik, izzó lávaként forrongnak az indulatok. Rá kell döbbernünk, hogy színes bőrű emberek, hajdani bevándorlók leszármazottai koránt sincsenek olyan jól Európában, mint azt itt mi Kelet-Európában titkon reméltük, s magunk elé mintaként állítottuk, amikor például a magyarországi romák diszkriminációjáról folytattunk diskurzust.

Forrás: www.szochalo.hu, 2005. november.